

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

Adressat
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
(Dnr U2023/02898)

Yttrande över Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet "Ny myndighetsstruktur av forskning och innovation" SOU 2023:59 samt till delbetänkandet "Statlig forskningsfinansiering" SOU 2023:19.

Region Östergötland väljer att enbart inkomma med yttranden gällande slutbetänkandet "Ny myndighetsstruktur för finansiering av forskning och innovation", SOU 2023:59.

Region Östergötlands remissvar är skrivet utifrån regionens roll som ansvarig för regional utveckling (enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar 2010:630) samt rollen som ansvarig för hälso- och sjukvård (enligt hälso- och sjukvårdslagen 2017:30).

Övergripande synpunkter

Region Östergötland välkomnar regeringens initiativ att genomlysna den statliga forskningsfinansieringen, framför allt utifrån den fragmentering som ett stort antal forskningsfinansierande myndigheter innebär och som flera tidigare utredningar uppmärksammat. Region Östergötland noterar att utredaren på relativt kort tid genomfört uppdraget grundligt men ställer sig frågande till en del av förslagen.

I kommittédirektivet (2022:85) anger regeringen att syftet med översynen är att säkerställa att organisationen för den statliga forsknings- och innovationsfinansieringen "effektivt stödjer forskning och innovation av högsta kvalitet". Emedan utredningens förslag innebär administrativa förändringar som kan innebära effektivisering av viktiga processer ifrågasätter Region Östergötland huruvida detta leder till ökad kvalitet. Region Östergötland menar att ett av problemen med dagens hantering av statlig forskningsfinansiering kan vara frånvaron av en djupare kunskap om de verksamheter som ska stödjas. Region Östergötland menar att samlandet av nästan all statlig finansiering i endast två eller tre stora myndigheter riskerar att leda till ett större fokus på administrativa processer och på bekostnad av just den vetenskapliga kvalitetsökning som eftersträvas. Flertalet av utredningens mer administrativa förbättringsförslag skulle kunna verkställas genom att förändra regeringens instruktioner till de aktuella myndigheterna samt genom de årliga regleringsbrev. Region Östergötland anser att förslaget om att i princip samla all statlig forskningsfinansiering inom några få myndigheter riskerar att leda till en likriktning av svensk forskning där stora resurser

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

kanaliseras till områden som är kanske inte har potential att skapa paradigmskiften och ökad kvalitet i svensk framtida forskning. Vad gäller utredningens föreliggande förslag om en mer sammanhängande stödstruktur för forskning och innovation på nationell nivå förordar Region Östergötland att det inrättas två myndigheter (i stället för de tre myndigheter som är utredningens primära förslag), *Vetenskapsmyndigheten och Myndigheten för strategisk forskning och innovation*. Genom att samla finansiering av strategisk forskning och innovation i en myndighet skapas en mer logisk hantering av ansvarsområden och kompetens.

En mycket viktig del i den statliga forskningsfinansieringen – och inte minst vad gäller att ”lösa nationella och globala samhällsutmaningar” (Kommittédirektiv 2022:85) handlar om att stödja den forskning som bidrar till hälso- och sjukvårdens utveckling, patientnytta och ökad livskvalitet för medborgarna. Region Östergötland anser att medicinsk forskning kunde ha givits ett större fokus i utredningen samt att det är tveksamt om förslagen stärker den kliniska forskningens kvalitet.

Specifika synpunkter på utredningens förslag

• Ny myndighetsstruktur (6.2)

Region Östergötland ifrågasätter behovet av en helt ny finansieringsstruktur. De syften som utredningen anger som skäl till den omfattande omorganisationen kan i hög grad uppnås inom befintlig struktur med relativt begränsade förändringar och utan att slå sönder de system som i stort fungerar tillfredställande. De brister som finns i dagsläget handlar snarare om otydliga uppdrag än om strukturer.

Om utredningens förslag att inrätta helt nya myndigheter genomförs förordar Region Östergötland en statlig finansieringsstruktur med två myndigheter (inte tre). Region Östergötland menar att det då vore mest effektivt att utgå från de befintliga och i huvudsak välfungerande myndigheterna Vetenskapsrådet och Vinnova och till respektive myndighet överföra relevanta uppdrag och resurser. Det skulle också vara mest kostnads- och tidseffektivt. Finansiering av strategiskt motiverad forskning och innovation liksom de processer och den beredande kompetens som kopplas till detta har stora beröringspunkter varför det bör ligga inom en myndighet.

Alternativ: en statlig finansieringsstruktur med två myndigheter (6.2.2)

För att skapa en mer sammanhängande stödstruktur för forskning och innovation på nationell nivå ställer sig Region Östergötland bakom alternativ två som innebär att det inrättas två myndigheter (i stället för tre): *Vetenskapsmyndigheten och Myndigheten för strategisk forskning och innovation* (se ovan).

• Tre nya myndigheter (6.4)

Vetenskapsmyndigheten (6.4.1)

Region Östergötland menar att någon helt ny myndighet inte bör inrättas utan att de förändringar som utredningen eftersträvar kan hanteras inom den befintliga myndigheten Vetenskapsrådet. Struktur och uppdrag måste dock anpassas och kompletteras för att täcka uppdrag som idag hanteras av tillkommande myndigheter (exv. Forte och Formas).

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

Organisation och styrning

Med tanke på att det är myndighetens styrelse som föreslås fatta beslut om finansiering av forskning bör företrädare för regionerna också ingå i styrelsen. Region Östergötland föreslår därför, om elektorsförsamling används för att utse ledamöter till styrelsen, att förordning 2012:520 kompletteras så att även företrädare från Sveriges 21 regioner och sjukvårdshuvudmän inkluderas som möjliga kandidater till styrelseuppdrag.

Det finns ett stort behov av systemkunskap inom myndigheten. Till del täcks detta av forskarrepresentationen i styrelse och beredande och rådgivande organ men det är angeläget att adekvat kompetens finns också i tjänstemannaorganisationen. Region Östergötland är därför tveksam till utredningens förslag att ta bort kravet i instruktionen för myndigheten att ha en eller flera huvudsekreterare.

Uppgifter och ansvarsområden

Region Östergötland vill se ett förtydligande vad gäller formuleringen av Vetenskapsmyndighetens uppdrag beträffande klinisk forskning. Nuvarande skrivning att ”ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden” är alltför vag.

Region Östergötland instämmer i behovet av att finansiera ”banbrytande” forskning men ser inte att detta vare sig är kopplat till myndighetsstrukturen eller inte redan kan göras inom Vetenskapsrådets uppdrag. De förslag som utredningen lyfter, exempelvis att finansiera riskforskning, kan med implementeras i nuvarande struktur.

Det är mycket angeläget att Vetenskapsmyndigheten, liksom Vetenskapsrådet idag, har uppdraget att stödja (planera för och finansiera) forskningsinfrastruktur. Utöver vad som tas upp i utredningens förslag vill Region Östergötland förorda att det tillskapas en tydlig struktur inte endast för storskalig eller digital forskningsinfrastruktur utan också för de infrastrukturer för forskning och utvecklingen som finns i hälso- och sjukvården. Ur ett regionalt sjukvårdsperspektiv behövs det nationella forskningsinfrastrukturer som till exempel Biobank Sverige men också infrastrukturer som stödjer helt nya forsknings- och utvecklingsåtaganden som avancerade terapiläkemedel (ATMP) och precisionsmedicin.

Sett ur ett regionalt perspektiv hade det varit gynnsamt om remissen presenterat närmare hur nationella forskningsinfrastrukturer ska beslutas och finansieras. Idag föreligger en farhåga att det uppstår en dubbel konkurrenssituation. Dels för att medel till forskningsinfrastruktur söks i konkurrens via utlysningar, men dels också för att det inte är klargjort i remissen om medel till nationella (mindre) forskningsinfrastrukturer kommer tas ur budgeten för finansieringen av utlysningbara anslag. Det är dock positivt med synsättet att beviljat beslut om forskningsinfrastrukturfinansiering åtföljs av utlysning av projektmedel som förutsätter användning av infrastrukturen.

Myndigheten för strategisk forskning (6.4.2) och Innovationsmyndigheten (6.4.3)

Region Östergötland menar att en uppdelning på två separata myndigheter skapar en otydlighet beträffande uppdraget och förordar en gemensam myndighet, alternativet ”Myndigheten för strategisk forskning och innovation” (se nedan).

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

Myndigheten för strategisk forskning och innovation (6.4.4)

Region Östergötland menar att en eventuell ny myndighet bör bygga på den befintliga myndigheten Vinnova. Region Östergötland är positiv till utredningens systemperspektiv med fokus på hur de nya myndighetsuppdrag som föreslås förhåller sig till varandra och till andra delar av dagens forsknings- och innovationssystem såsom privata finansiärer och lärosäten. Dock har remissen en något för avgränsad definition av systemet som forskningsfinansieringen ska verka i, se följande punkter:

- Finansiering av innovationer i samt stöd till innovationsmiljöer för innovativa små och medelstora företag (sidan 345)

Region Östergötland är positiv till att remissen stödjer tvärgående samarbeten mellan myndigheter och andra beslutsnivåer i den offentliga sektorn (stat – region – kommun). Men förslagen i remissen saknar i stora delar beskrivningar hur samarbetet mellan stat-region-kommun ska utformas och underhållas.

- Policy och verksamhetsutveckling för att stödja transformation av samhällssektorer och näringsliv (sidan 338).

Det är positivt att utredningens förslår en breddning av verktygslådan för Myndigheten för strategisk forskning och innovation så att policylab, regulatoriska sandlådor och missionsorienterade arbetssätt med mera kommer att ingå och att myndigheten som ett alternativ till utlysningar ges i uppdrag att utforma nya satsningar i en dialog- och innovationsdriven process där mottagarnas prioriteringar, tidplaner och möjligheter att medverka vägs in. Regionernas forsknings- och innovationsstrategier för smart specialisering är en betydelsefull utgångspunkt för uppdraget, men det också viktigt med ett gott samarbete mellan stat och regioner. Region Östergötland ser positivt på kraftsamlingen där staten samlar de offentliga aktörerna som krävs för att gå från en idé till en lösning med stöd i gällande regelverk och som ger önskade resultat i samhället. Vidare anser Region Östergötland att det är viktigt att beakta erfarenheterna från Vinnovas Vinnväxtprogram i arbetet med transformativa innovationssystem, samt att både de lokala regionala perspektiven bevakas likväl som de internationella innovationssystemen i syfte att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft.

- Finansiering av innovationer i samt stöd till innovationsmiljöer för innovativa små och medelstora företag (sidan 342)

Region Östergötland föreslår att regeringen bör överväga om hela eller delar av Tillväxtverkets, Almis och Business Swedens uppdrag ska ingå i uppdraget för Myndigheten för strategisk forskning och innovation. Samtidigt som det kan finnas fördelar med en samlad och övergripande struktur för innovationsfinansiering ser Region Östergötland dock en risk för likriktning.

- Region Östergötland konstaterar att det saknas förslag kring bland annat smart specialisering och föreslår att det tydligt framgår i uppdraget till Myndigheten för strategisk forskning och innovation att innovationssystemet som myndigheten ska verka i även innefattar regionerna kopplat till deras nationella uppdrag om regional

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

utveckling¹ samt regionernas uppdrag (villkorat av EU-kommissionen²) om smart specialisering.

• **Gemensamma uppgifter, samverkan och uppföljning (6.5)**

En formell grupp för strategisk samordning och gemensam systemstrategi (6.5.1)

Region Östergötland vill framföra behovet av representation från regionerna.

Andra former av verksamhetsmässig samordning (6.5.3), Tematisk samordning

Region Östergötland vill, i linje med remissens förslag, betona vikten av samordning mellan Vetenskapsmyndigheten (motsvarande) och Myndigheten för strategisk forskning och innovation. Detta för att säkerställa finansiering från allt ifrån grundforskning till implementeringsinsatser så att det finns investeringar i hela kedjan av infrastruktur från forsknings- och laboratorieskala till pilotanläggningar och hela vägen fram till användande/omsättning hos industri och offentlig sektor.

Ansöknings- och ärendehanteringssystem (6.5.4)

Region Östergötland står bakom synpunkten att det ska finnas gemensamma system för såväl ansöknings- och ärendehantering som datainformationshanteringen men menar att det inte krävs en helt ny finansieringsstruktur för att uppnå detta.

Förändringar i finansiering av forskning och innovation (6.5.5)

Finansiering av utländska forskningshuvudmän

Region Östergötland är positiv till remissens förslag om att tydliggöra möjligheten att finansiera utländska forskningshuvudmän i de fall då de samarbetar med en svensk forskningshuvudman i ett gemensamt projekt, förutsatt att det övergripande projektet leds av en svensk forskare baserad vid en svensk institution. Detta torde gynna ökad internationalisering och underlätta gemensamt agerande vid större händelser såsom exempelvis en pandemi.

Finansiering av doktorandstudier

Region Östergötland ser positivt på möjligheten till en samlad finansiering av doktorandstudier för att öka anställningstryggheten. Dock har kliniskt verksamma doktorander andra förutsättningar än doktorander med heltidsanställning vid ett lärosäte. De kliniskt verksamma doktoranderna kombinerar i de flesta fall sin doktorandtjänstgöring med klinisk tjänstgöring och de förutsättningarna måste få utrymme i en kommande finansiering av doktorandstudier. Region Östergötland vill understryka att de speciella förutsättningar som gäller för kliniska doktorander måste beaktas.

• **Andra förändringar (6.6)**

Militär forskning och dubbel användning (6.6.3)

Region Östergötland bejakar utredningens förslag att de eventuellt nyinrättade myndigheterna i sin verksamhet ska beakta Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen.

---

¹ Enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar 2010:630

² EU:s skarpaste instrument för styrning av smart specialisering återfinns inom sammanhållningspolitiken och sker genom att vissa villkor ska vara uppfyllda för att länder och framför allt regioner ska få tillgång till vissa medel ur europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

Regionledningskontoret
Yvonne Jonsson

2024-01-04

Dnr: 2023-11821

Marie Morell
Ordförande

Mikael Borin
Regiondirektör